

Оцінка інноваційної діяльності промислових підприємств України

Вінницький національний технічний університет

Анотація. Проаналізовано інноваційну діяльність промислових підприємств України. Наведено динаміку інноваційно активних промислових підприємств з 2010 по 2019 рік, їх відсоток до загальної кількості промислових підприємств, наведено динаміку витрат на інноваційну діяльність та частку витрат до загального обсягу реалізованої промислової продукції.

Ключові слова: інновації; підприємство; промисловість, інноваційна діяльність, інноваційна активність.

Evaluation of innovative activity of industrial enterprises of Ukraine

Abstract. The innovative activity of industrial enterprises of Ukraine is analyzed. The dynamics of innovatively active industrial enterprises from 2010 to 2019, their percentage of the total number of industrial enterprises, the dynamics of costs for innovative activities and the share of costs to the total volume of sold industrial products are given.

Keywords: innovations; enterprise; industry, innovation, innovation activity.

Будь-яке підприємство, якщо воно хоче вижити в жорсткому конкурентному середовищі повинно займатися інноваційною діяльністю. Розробка та впровадження інноваційних проектів на промислових підприємствах дає їм можливість бути конкурентоспроможними, виходити на міжнародні ринки, розширювати ринки збуту та збільшувати обсяги продажу відповідно і збільшувати прибутки підприємства.

Аналіз інноваційної діяльності промислових підприємств (рис. 1) показав, що в період з 2010 по 2019 рр. кількість інноваційно активних підприємств суттєво зменшилась в 2015 році і дана динаміка спостерігається і по сьогодні.

Примітка: Складено за даними [1]

Рис. 1 Динаміка інноваційної активності промислових підприємств України за 2010-2019 рр.

Суттєве зменшення інноваційно активних підприємств в 2015 році пов'язано з політичною, економічною та військовою ситуацією, яка склалась в той період в нашій країні. Однак починаючи з 2017 року кількість інноваційно активних підприємств зросла на 3%, а кількість підприємств, що впровадили інновації на 2%. Хоча за останній рік кількість промислових підприємств, які впровадили інновації зменшилось на 7%. Частка від загальної кількості промислових підприємств, які займаються інноваційною діяльністю в 2019 році склала 15,8%, а підприємств, які впровадили інновації на ринок лише 0,5% від загальної кількості промислових підприємств України. Найбільш інноваційно активні підприємства в Харківській, Дніпропетровській, Запорізькій, Київській, Львівській області. Найбільше всього інновацій впроваджується підприємствами харчової промисловості, в 2019 році їх кількість склала 131. В порівнянні з іншими напрямками в 2019 році: виробництво хімічних речовин і хімічної продукції – 34, виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів – 30, виробництво гумових і пластмасових виробів – 36, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування – 43, виробництво електричного устаткування – 37, виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань – 80.

Проаналізувавши витрати на інновації промислових підприємств (рис. 2) видно, що вони є нестабільними. Суттєве скорочення відбулося в 2017 році порівняно з 2016 роком на 14112 млн. грн. однак починаючи з 2017 року витрати поступово збільшуються. За джерелами фінансування витрати на інновації промислових підприємств в 2019 році найбільше здійснюються за рахунок власних коштів підприємства (частка від загальних витрат склала 88%), а також за рахунок кредитів (6%), коштів державного бюджету (4%), коштів місцевих бюджетів (0,7%).

Примітка: Складено за даними [1]

Рис 2. Динаміка витрат на інновації промислових підприємств

За кількістю упроваджених у виробництво нових технологічних процесів промисловими підприємствами з 2011 по 2015 роки спостерігається постійне скорочення, в 2016 році відбулося стрімке зростання на 186% порівняно з 2015 роком, а в 2017 році стрімке скорочення на 48% але останні роки є позитивна динаміка до зростання, так в 2019 році порівняно з 2017 роком зростання склало 26%. За кількістю упровадженої інноваційної продукції (товарів, послуг) промисловими підприємствами до 2014 року спостерігається повільне скорочення, а починаючи з 2015 року відбувалося зростання, хоча з 2015 по 2019 рік даний показник мав динамічний характер, однак в 2019 році порівняно з 2015 кількість упровадженої інноваційної продукції зросла на 87%. Тому можна відмітити позитивну динаміку, що не дивлячись на те, що кількість інноваційно активних

промислових підприємств з 2010 по 2019 роки скоротилась майже в 2 рази кількість впроваджуваних інновацій має тенденцію до збільшення. Обсяг реалізованої інноваційної промислової продукції (товарів/послуг) з 2010 по 2017 роки скоротився на 47 % і починаючи з 2017 року відбувається позитивна динаміка до зростання, про що свідчить зростання на 93 %.

На інноваційну активність промислових підприємств впливають як зовнішні так і внутрішні чинники. До зовнішніх можна віднести державне регулювання, нормативно-правову базу, науково-технічний прогрес, рівень економічного розвитку країни, потребу ринку, рівень конкуренції. До внутрішніх чинників можна віднести: рівень нематеріальних активів, стан основних засобів, фінансовий стан, ділова активність, ліквідність і платоспроможність підприємства.

Для покращення інноваційної активності промислових підприємств необхідно: покращити інноваційну політику держави, збільшити фінансування інноваційних проєктів за рахунок держави, надавати податкові пільги підприємствам, які займаються інноваційною діяльністю і активно реалізують інноваційну продукцію, стимулювати та фінансувати науково-технічний прогрес в країні, розвивати та підтримувати фінансово-кредитні інститути, які займаються фінансуванням інноваційних проєктів, здійснювати надійний захист прав інтелектуальної власності на інноваційні розробки, співпрацювати з іноземними підприємствами, обмінюватись досвідом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Наукова та інноваційна діяльність у 2019 році: статистичний збірник. — К.: ДП "Інформаційно-видавничий центр Держстату України", 2020 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

2. Ковтуненко К. В. Інноваційна діяльність промислових підприємств України стан і перспективи розвитку / К. В. Ковтуненко, О. В. Нестеренко // Економічний форум. – 2017. - № 2. – С. 17-23.

3. Віннікова І. І. Аналіз інноваційної активності промислових підприємств України / І. І. Віннікова, С. В. Марчук // Економіка та держава. – 2015. - № 8. – С. 47.

4. Кобелєв В. М. Інноваційна діяльність промислового підприємства / В. М. Кобелєв, К. О. Василюк // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 47 (1323). – С. 67-72.

Ратушняк Ольга Георгіївна, к. т. н., доцент кафедри економіка підприємства та виробничого менеджменту Вінницького національного технічного університету. Вінниця, e-mail: ogratushnyak@gmail.com

Ratushnyak Olga Georgievna, Ph.D, Associate Professor of the Department of Enterprise Economics and Production Management, Vinnytsia National Technical University. Vinnytsia, e-mail: ogratushnyak@gmail.com

Лялюк Олена Георгіївна, к. т. н., доцент кафедри будівництва міського господарства та архітектури Вінницького національного технічного університету. Вінниця, e-mail: lyalyuk74@gmail.com

Lyalyuk Olena Heorhiivna, Ph.D, Associate Professor of the Department of Municipal Economy Construction and Architecture, Vinnytsia National Technical University. Vinnytsia, e-mail: lyalyuk74@gmail.com